

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marian Kocon

SSN Iwona Koper

w sprawie z wniosku A. P.

przy uczestnictwie A. N. i W. K.

o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 10 stycznia 2007 r.,

zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego w W.

z dnia 10 października 2006 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

W dniu 8 sierpnia 2006 r. pełnomocnikowi wnioskodawcy doręczono odpis postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 6 czerwca 2006 r. z uzasadnieniem. W dniu 4 października 2006 r. wnioskodawca – reprezentowany przez pełnomocnika będącego adwokatem – wniósł od tego postanowienia skargę kasacyjną, która nie została opłacona. W tej samej dacie wnioskodawca wystąpił z wnioskiem o zwolnienie go od opłaty od skargi kasacyjnej.

W dniu 10 października 2006 r. przewodniczący w Sądzie Okręgowym w W. zarządził zwrot wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych na podstawie art. 102 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) ze względu na niedołączenie do niego oświadczenia obejmującego szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania wnioskodawczyni, o którym mowa w art. 102 ust. 2 powołanej ustawy. Postanowieniem wydanym tego samego dnia Sąd Okręgowy w W. odrzucił skargę kasacyjną jako nieopłaconą.

W zażaleniu skarżący zarzucił naruszenie art. 10, 40 i 102 ust. 4 powołanej ustawy oraz art. 130² § 3 k.p.c., wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżący zarzucił trafnie Sądowi drugiej instancji naruszenie art. 130² § 3 k.p.c. W pierwszej kolejności należy uznać, że – mimo istotnej zmiany przepisów o kosztach sądowych – nie stracił aktualności pogląd, że obowiązek uiszczenia opłaty przy wniesieniu do sądu pisma jej podlegającego nie ogranicza prawa żądania zwolnienia od kosztów sądowych. Niedopuszczalne jest zatem odrzucenie nieopłaconego środka zaskarżenia wniesionego przez profesjonalnego pełnomocnika, jeżeli domagał się on jednocześnie w imieniu strony zwolnienia jej od kosztów sądowych w zakresie obejmującym ten środek. Należy jednak rozważyć, czy sankcja taka może być zastosowana w sytuacji, gdy wniosek o zwolnienie od kosztów nie może odnieść zamierzonego skutku, gdyż podlega zwrotowi przez przewodniczącego bez wezwania do uzupełnienia jego braków

formalnych, ze względu na niedołączenie do niego oświadczenia, o którym mowa w art. 102 ust. 2 nowej ustawy o kosztach sądowych.

Hipoteza art. 130² § 3 k.p.c. obejmuje jedynie wypadki wniesienia przez profesjonalnych pełnomocników nienależycie opłaconych środków zaskarżenia i środków odwoławczych. O nienależytym opłaceniu takiego środka mówić można jedynie wówczas, gdy w chwili jego wniesienia istnieje obowiązek uiszczenia opłaty, przy czym – co należy podkreślić – miarodajny jest tu moment wniesienia pisma podlegającego opłacie. Jak już wskazano, złożenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych wyłącza obowiązek uiszczenia opłaty od pisma objętego wnioskiem. Nie ma natomiast podstaw do uzależnienia takiego skutku od dalszego losu procesowego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Stanowiłoby to bowiem w istocie rozszerzenie hipotezy art. 130² § 3 k.p.c., co jest niedopuszczalne ze względu na jego wyjątkowy charakter. W konsekwencji za nietrafne należy uznać założenie przyjęte przez Sąd drugiej instancji, że na podstawie art. 130² § 3 k.p.c. odrzuceniu podlega nienależycie opłacona skarga kasacyjna podlegająca opłacie stałej, wniesiona przez profesjonalnego pełnomocnika, do której dołączono wniosek o zwolnienie od opłaty sądowej, nawet jeżeli wniosek ten zostanie zwrócony ze względu na niedołączenie do niego oświadczenia, o którym mowa w art. 102 ust. 2 nowej ustawy o kosztach sądowych. Podkreślić trzeba, że skarżący trafnie podnosi, że wymagane oświadczenie w rzeczywistości złożył, z tym że uczynił to przez wniesienie – bez przekroczenia terminu do wywiedzenia skargi kasacyjnej - odrębnego pisma procesowego (k. 317 i n.).

W tym stanie rzeczy rozważyć trzeba kwestię dalszego procedowania sądu w razie zwrotu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Podobna sytuacja procesowa występuje po oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Według stanowiska utrwalonego w orzecznictwie i praktyce sądowej na gruncie dotychczasowych przepisów o kosztach sądowych, zgłoszenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w sprawie, w której pismo wniesione przez stronę osobiście lub przez jej pełnomocnika podlega opłacie w postaci wpisu stałego lub stosunkowego, zobowiązuje sąd w razie odmownego załatwienia tego wniosku do wezwania o uiszczenie opłaty na zasadach ogólnych (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 1976 r., III CZP 11/76, OSNC 1976, nr 7-8,

poz. 162, oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 1999 r., I CKN 1461/98, OSNC 1999, nr 11, poz. 196, i z dnia 31 maja 2006 r., IV CZ 40/06, niepubl.). Stanowisko to zachowało aktualność na gruncie nowych przepisów o kosztach sądowych. Tym samym, nadal trafne jest dotychczasowe zapatrywanie, że – *mutatis mutandis* – w razie oddalenia zgłoszonego przez pełnomocnika strony będącego adwokatem (radcą prawnym lub rzecznikiem patentowym) wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie poniesienia należnej od środka odwoławczego lub środka zaskarżenia opłaty w wysokości stałej lub stosunkowej, przewodniczący wzywa pełnomocnika do opłacenia tych środków w terminie tygodniowym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2006 r., I CZ 81/06, niepubl.). Ze względu na podobieństwo sytuacji występującej po oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i sytuacji istniejącej po zwrocie tego wniosku, należy uznać, że również w tym ostatnim wypadku przewodniczący powinien wezwać pełnomocnika do opłacenia skargi kasacyjnej w terminie tygodniowym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2006 r., I CZ 69/06, niepubl.). Sąd drugiej instancji odrzucił tymczasem skargę kasacyjną wnioskodawcy bez uprzedniego wezwania do uiszczenia wymaganej opłaty. Naruszył tym samym art. 130² § 3 k.p.c., co skutkuje uchyleniem zaskarżonego orzeczenia.

Z podanych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.